

การยอมรับวัสดุอุปกรณ์การเกษตรของเกษตรกรลูกค้า
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

THE ACCEPTANCE OF CREDIT IN KIND BY CLIENT FARMERS OF
THE BANK FOR AGRICULTURE AND AGRICULTURAL COOPERATIVES

โดย
นายวิทยา เจียรพันธ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์
พัฒนบริหารศาสตร์มหาบัณฑิต (นิเทศศาสตร์)
คณะนิเทศศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

2533

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การยอมรับวัสดุอุปกรณ์การเกษตรของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและ
สหกรณ์การเกษตร

The Acceptance of Credit in Kind by Client Farmers of
the Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives

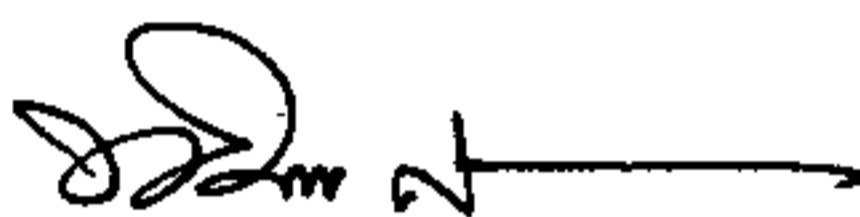
โดย

นายวิทยา เจียรพันธ์

คณะนิเทศศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ อนุมัติให้แนบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (นิเทศศาสตร์)

วันที่

19 ก.พ. 34

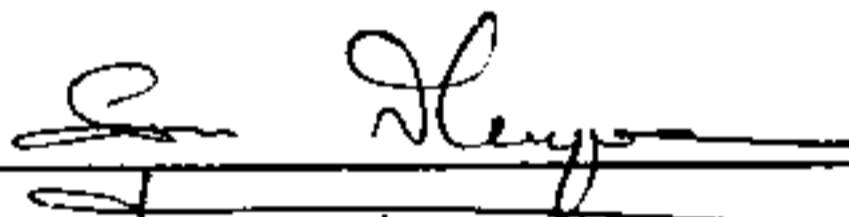

(รองศาสตราจารย์ ดร. พิศยา สุวรรณะชญ)

ประธานกรรมการ

วันที่

19 ก.พ. 34

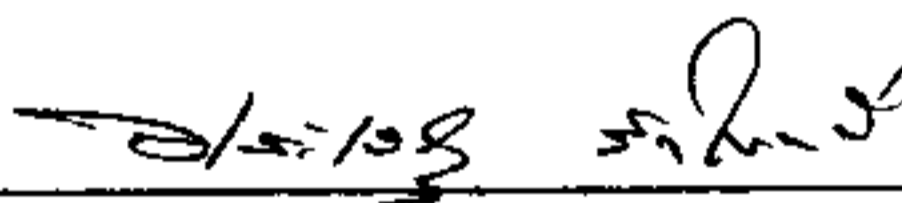

(อาจารย์สุภา กิรติบุตร)

กรรมการ

วันที่

19 ก.พ. 34

(อาจารย์ประเสริฐ รุกไทยดี)

กรรมการ

วันที่

19 ก.พ. 34

(นายจำลอง ตักตัต)

กรรมการ

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การยอมรับวัตถุประสงค์การเกษตรของเกษตรกรรกรลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
ชื่อนักศึกษา	นายวิทยา เจียรพันธุ์
วิชาเอก	การวิเคราะห์ทางสังคม
ปีการศึกษา	2533

บทคัดย่อ

การวิจัย เรื่อง "การยอมรับวัตถุประสงค์การเกษตร (ว.ก.) ของเกษตรกรรกรลูกค้านาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ช.ก.ส.)" มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาภูมิหลังและลักษณะโครงสร้างทางสังคมเศรษฐกิจในระดับครัวเรือนของเกษตรกร (2) ศึกษาและเปรียบเทียบปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการยอมรับ ว.ก. ของเกษตรกร (3) ศึกษาคุณลักษณะเฉพาะของเกษตรกรที่ไม่ยอมรับ ว.ก. และเกษตรกรที่ยอมรับ ว.ก.

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวความคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีทางการเกษตร และปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีทางการเกษตร รวมทั้งผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมากำหนดตัวแปรและกรอบความคิดที่ใช้ในการวิจัย

หลังจากที่ได้พิจารณาตัวแปรอิสระต่าง ๆ (independent variables) แล้วจำแนกออกเป็นชุดตัวแปรประกอบหรือชุดปัจจัย (factor) ได้หลายด้าน ดังนี้คือ (1) ปัจจัยภูมิหลัง (ได้แก่ อายุเฉลี่ยของสมาชิกและแรงงานนอกรวม) (2) ปัจจัยทางเศรษฐกิจ (ได้แก่ ที่ดินการเกษตรที่ให้ผลผลิต รายได้สุทธิการเกษตร รายได้สุทธินอกการเกษตร ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ และ ทรัพย์สินหลังหักหนี้สิน) (3) ปัจจัยด้านการอำนวยความสะดวกของ ช.ก.ส. (ได้แก่ การให้บริการด้าน ว.ก. และพฤติกรรมของพนักงาน) และ (4) ปัจจัยทางจิตลักษณะ (ได้แก่ การรับรู้คุณลักษณะของ ว.ก. ความทันสมัยและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์) โดยมีตัวแปร การยอมรับวัตถุประสงค์การเกษตรของเกษตรกร เป็นตัวแปรตาม (dependent variable) ทั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แนวคำถามสัมภาษณ์ (schedule interview) ซึ่งนำไปใช้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเกษตรกรลูกค้า ช.ก.ส. ใน 10

จังหวัดทั่วทุกภาคของประเทศ ได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา อุทัยธานี สุโขทัย นครราชสีมา ชอนแก่น นครพนม
ระยอง สิงห์บุรี ทาดใหญ่ (ตัวแทนของจังหวัดสงขลา) และตรัง จำนวนตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 969 ราย

วิธีการประมวลผลข้อมูล ใช้เครื่องไมโครคอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS/PC⁺ ทำการ
วิเคราะห์ข้อมูลใน 2 ระดับคือ ระดับแรกเป็นสถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) เพื่อ
ทราบลักษณะพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างรวมโดยอาศัยค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และ
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) อีกระดับหนึ่งเป็นสถิติเชิงอ้างอิง (inferential
statistics) เพื่อวิเคราะห์ในเชิงเปรียบเทียบ และการค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ
ของกลุ่มเกษตรกรตัวอย่างที่ไม่ยอมรับ ว.ก. และกลุ่มเกษตรกรตัวอย่างที่ยอมรับ ว.ก. โดยอาศัยค่า t
(t-test) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สันโปรดักโมเมนต์ (Pearson Product Moment
Correlation Coefficient) การวิเคราะห์การถดถอยพหุ (Multiple Regression
Analysis) และการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis)

ผลการวิเคราะห์ สรุปได้ดังนี้

1. ภูมิหลัง ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร พบว่า

1) เกษตรกรตัวอย่างมีอายุเฉลี่ย 48.88 ปี ส่วนใหญ่ยังมีการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่
4 จากจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4 - 6 คน จะเป็นแรงงานเกษตร 2.05 คน และแรงงานนอกรับ
1.43 คน เกษตรกรมีที่ดินการเกษตรทั้งหมดโดยเฉลี่ยครัวเรือนละ 34.92 ไร่ เป็นที่ดินการเกษตรซึ่ง
สามารถให้ผลผลิตได้เพียง 30.86 ไร่เท่านั้น เกษตรกรมีรายได้สุทธิของครัวเรือนต่อปีโดยเฉลี่ยเท่ากับ
10,393.83 บาท และมีทรัพย์สินหลังจากหักหนี้สินของครัวเรือนโดยเฉลี่ยเท่ากับ 462,711.68 บาท

2) เกษตรกรที่ยอมรับ ว.ก. มีตัวแปรทางเศรษฐกิจแตกต่างกับเกษตรกรที่ไม่ยอมรับ ว.ก.
กล่าวคือ

(1) เกษตรกรที่ยอมรับ ว.ก. มีที่ดินการเกษตรที่สามารถให้ผลผลิตได้ถึงครัวเรือน
ละ 37.33 ไร่ ในขณะที่เกษตรกรที่ไม่ยอมรับ ว.ก. มีอยู่เพียง 27.83 ไร่

(2) เกษตรกรที่ยอมรับ ว.ก. มีรายได้สุทธิของครัวเรือนถึง 34,144 บาท ในขณะที่เกษตรกรที่ไม่ยอมรับ ว.ก. มีอยู่เพียง 9,660 บาท

(3) เกษตรกรที่ยอมรับ ว.ก. มีทรัพย์สินหลังหักหนี้ถึง 606,690 บาท แต่เกษตรกรที่ไม่ยอมรับ ว.ก. มีอยู่เพียง 357,113 บาท

2. ปัจจัยการอ่านเวยสินเชื่อของ ธ.ก.ส. พบว่า

1) ปัจจัยการอ่านเวยสินเชื่อของ ธ.ก.ส. เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการยอมรับ ว.ก. มากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับปัจจัยอื่น ๆ คือ สามารถอธิบายความผันแปรได้ถึงร้อยละ 33.2 ($R^2 = .332$; $F = 239.954^{**}$)

2) เกษตรกรที่ยอมรับ ว.ก. มีทัศนคติในทางปฏิฐานต่อปัจจัยการอ่านเวยสินเชื่อของ ธ.ก.ส. (การให้บริการของธ.ก.ส. และพฤติกรรมของพนักงานในการปฏิบัติงาน) มากกว่าเกษตรกรที่ไม่ยอมรับ ว.ก.

3. ปัจจัยทางจิตลักษณะ พบว่า

ปัจจัยทางจิตลักษณะของเกษตรกรมีอิทธิพลต่อการยอมรับ ว.ก. ของเกษตรกรต่ำ โดยสามารถอธิบายความผันแปรได้เพียงร้อยละ 3.9 เท่านั้น ($R^2 = .039$; $F = 12,162^{**}$)

4. ปัจจัยที่กำหนดคุณลักษณะเฉพาะของเกษตรกรที่ไม่ยอมรับว.ก. และเกษตรกรที่ยอมรับว.ก. พบว่า

1) เกษตรกรกลุ่มรวมและเกษตรกรที่ไม่ยอมรับ ว.ก. มีปัจจัยการผลิตทางการเกษตรเป็นปัจจัยหลัก (main factor) ที่มีน้ำหนักปัจจัยเป็นอันดับแรก (eigenvalue = 2.36 และ 2.29 ตามลำดับ) โดยมีปัจจัยด้านกิจกรรมนอกการเกษตร มีน้ำหนักเป็นอันดับรอง (eigenvalue = 1.57 และ 1.59 ตามลำดับ)

2) เกษตรกรที่ยอมรับ ว.ก. มีปัจจัยหลักที่อธิบายลักษณะเฉพาะ ได้แก่ ปัจจัยด้านกิจกรรมนอกการเกษตร (eigenvalue = 2.23) โดยมีปัจจัยการผลิตทางการเกษตรเป็นเพียงปัจจัยรอง (eigenvalue = 1.51)

3) เกษตรกรที่ยอมรับ ว.ก. มีน้ำหนักปัจจัยด้านการให้บริการของ ธ.ก.ส. แก่เกษตรกรสูงกว่าเกษตรกรที่ไม่ยอมรับ ว.ก. อันเป็นปัจจัยที่น่าจะส่งผลให้เกษตรกรที่ยอมรับ ว.ก. มีประสิทธิภาพทางการผลิตมากกว่าเกษตรกรที่ไม่ยอมรับ ว.ก.

4) ปัจจัยทางจิตลักษณะซึ่งกำหนดคุณลักษณะเฉพาะของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ส่วนใหญ่จะประกอบด้วยกลุ่มตัวแปรจิตลักษณะ ที่เป็นผลมาจากการที่เกษตรกรไปมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมภายนอก (exogenous) ได้แก่ พฤติกรรมของพนักงานและความทันสมัยมากกว่ากลุ่มลักษณะตัวแปรจิตลักษณะที่เกิดจากตัวของเกษตรกรเอง (endogenous)

5. ผลการทดสอบตัวแบบแนวคิดทฤษฎี

ผลการวิเคราะห์ที่สามารถพิสูจน์และสนับสนุน ปัจจัยที่อยู่ภายใต้ตัวแบบหรือกรอบความคิดที่ใช้ในการวิจัย (Confirmatory Factor Analysis Model) กล่าวคือ ภูมิหลัง ปัจจัยด้านการอำนวยความสะดวกของ ธ.ก.ส. และปัจจัยทางจิตลักษณะมีความสัมพันธ์กับการยอมรับ ว.ก. ของเกษตรกร ยกเว้นปัจจัยทางเศรษฐกิจ ถึงจะมีความสัมพันธ์กับการยอมรับ ว.ก. ของเกษตรกรก็ตาม แต่ต้องให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านกิจกรรมการผลิตนอกการเกษตรควบคู่กับกิจกรรมการผลิตทางการเกษตรของเกษตรกรด้วย

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มของบทบาทและความสำคัญของกิจกรรมการผลิตนอกการเกษตร (Off-farm) ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. จึงควรปรับปรุงแก้ไขมาตรการการดำเนินงานของ ธ.ก.ส. ดังนี้

1. การให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่กิจกรรมการผลิตนอกการเกษตร ควบคู่กันกับกิจกรรมการผลิตทางการเกษตรของเกษตรกร พร้อมทั้งกำหนดแนวทางการส่งเสริมกิจกรรมการผลิตของเกษตรกรและสมาชิกของครัวเรือน (farm family) ในฐานะที่เป็นหน่วยธุรกิจ (firm) ให้สมาชิกทุกคนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการผลิตต่าง ๆ

2. การมุ่งเน้นการฝึกอบรมพนักงาน ช.ก.ส. ทุกระดับให้มีอุดมการณ์และจิตสำนึกในงานพัฒนาชนบทอย่างจริงจัง อย่างมุ่งเน้นผลการพัฒนาทางด้านวัตถุเพียงด้านเดียว ให้มองว่างานสิ้นเชื่อเป็นเพียงวิธีการ (means) ที่จะนำไปสู่เป้าหมายของการพัฒนา (ends) คือการที่หน่วยของสังคม (unit of analysis) ตั้งแต่ระดับปัจเจกบุคคล ครอบครัว จนถึงสังคมทั้งสังคม (society) สามารถพัฒนาตนเองได้ (self-sustained growth)

3. สร้างแรงจูงใจให้เกษตรกรสร้างแนวคิดของการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม (group process) มากขึ้น เช่น การให้รางวัลแก่กลุ่มเกษตรกรลูกค้าที่มีกิจกรรมสร้างสรรค์ดีเด่น แทนที่จะให้แก่เกษตรกรลูกค้ารายคน

Thesis Title : The Acceptance of Credit in Kind by Client Farmers of
the Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives
Name : Wittaya Chearaphan
Major : Social Analysis
Academic Year : 1990

Abstract

The purpose of this study on "The Acceptance of Credit in Kind by Client Farmers of the Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives (BAAC)", was as follows : Firstly, to study background and social and economic structure of farmer households. Secondly, to study and compare factors effected on acceptance of credit in kind by BAAC's client farmers and : Thirdly, to study specific characteristics of BAAC's client farmers who use and not use credit in kind.

The researcher has studied concepts and theories concerning acceptance and effects of agricultural technologies including the other relevant research findings to apply as variables and conceptual framework in the research.

The independent variables were thereby classified into factors as follow : (1) Background Factor (i.e. average age of members and dependent labour), (2) Economic Factor (i.e. arable land used, net farm income, net off-farm income, expenditure and net asset , (3) BAAC's Credit Administration Factor (i.e. BAAC's service and its staff behaviour), (4) Psychological Factor (i.e. the perception of technical know-how, modernization, and achievement motivation). Accordingly, farmers'

acceptance of credit in kind was regarded as dependent variable. Schedule interviews were an instrument used to sampling groups of BAAC's client farmers in 10 provinces, throughout the Kingdom, namely, Phichit, Uthai Thani, Sukhothai, Nakhon Ratchasima, Khon Kaen, Nakhon Phanom, Rayong, Singburi, Haadyai (Songkhla's representative) and Trang, where 969 farmers were interviewed.

Data processing was taken by the use of Micro-Computer programme, SPSS/PC⁺, to analyze data in 2 levels of : Firstly, the descriptive statistics to understand the basic characters of total sampling group according to percentage, mean and standard deviation. Secondly, the inferential statistics to compare and find the correlation between the variables of the sampling groups using or not using BAAC's credit in kind according to t-value, Pearson Product Moment Correlation Coefficient, Multiple Regression Analysis and Factor Analysis.

Findings

1. Background, social and economic factors were as follows :

1) The whole samples, average age 48.88 years old, most of them have a primary education of grade 4. Among 4-6 members of a household would be 2.05 working labourers and 1.43 dependent labourers. Average agricultural land was 34.92 rai per household of which 30.86 rai could produce crops. The average annual net income per household was 10,393.83 baht and net asset was average at 462,711.58 baht.

2) Economic variables of the client farmers using credit in kind differs from those not using credit in kind in 3 respects :

(1) Each household using credit in kind owns up to 37.33 rai of arable land that can produce crops while each household not using credit in kind owns only 27.83 rai of such land.

(2) The net income per household of the client farmers using credit in kind is up to 34,144 baht while that of the client farmers not using credit in kind is only 9,660 baht.

(3) The net asset of the client farmers using credit in kind is up to 606,690 baht while that of the client farmers not using credit in kind is only 357,113 baht.

2. BAAC's credit administration factor

1) This factor is the most influence to the acceptance of credit in kind by the client farmers in relative to other factors, i.e. to show variance at the rate of up to 33.2% ($R^2 = .332$; $F = 239.954^{**}$)

2) Attitude of the client farmers using credit in kind is more positive to BAAC's credit administration (BAAC's service and its staff behaviour) than those not using credit in kind.

3. Psychological factor

The psychological factor is a low influence to the acceptance of credit in kind by client farmers, i.e. to show variance at the rate of only 3.9% ($R^2 = .039$; $F = 12,162^{**}$)

4. Specific characteristics of farmers using and not using BAAC's credit in kind

1) The main factor of the whole samples and the client farmers not using credit in kind is the on-farm production factor, as the first component (eigenvalue = 2.36 and 2.29 respectively), with the off-farm activity factor, as the second component (eigenvalue = 1.57 and 1.59 respectively).

2) The main factor of the client farmers using credit in kind is the off-farm activity factor (eigenvalue = 2.23) with the on-farm production factor as the second component (eigenvalue = 1.51).

3) BAAC's service factor of the client farmers using credit in kind, is more weight than that of those not using credit in kind which is a factor that probably enable the production efficiency of client farmers using credit in kind a higher than that of those not using credit in kind.

4) The psychological factor, a particular qualification of BAAC's client farmers, mostly consists of variables resulting from interaction the client farmers involve with external environment, such as BAAC's staff behaviour and modernization, rather than consists of variables emerging from the farmers internal effect.

5. Results of theoretical model test

The results can rectify under the conceptual framework, i.e. background and factors of BAAC's credit administration including

psychological factor have the correlation with the client farmers' acceptance of credit in kind. Except the economic factors, although has the correlation with the client farmers' acceptance of credit in kind however the off-farm activity factor has to be emphasized as well as agricultural production factor.

6. Recommendations

Results of the research show the trend of role and importance of the off-farm activity factor of the BAAC's client farmers. Therefore BAAC's operation measurement should be improved as follows :

1) To provide financial support for off-farm activity together with those for on-farm production of the client farmers. Including to establish a guideline supporting to the production activities of client farmers and their families' member, as a business sector, so as to allow all of the members to participate in the production activities.

2) To focus on training for BAAC's staff at all level to cope them with ideology and consciousness on rural development task. Not only the material development effects should be emphasized since the credit task is only a mean to the expected goal, i.e. the social units, from individual, families, to a whole society can develop themselves to sustainable growth.

3) To build up a motivation for farmers to construct more concepts on working group process, for example, to reward BAAC's client farmer group with a markedly highlighted activity instead of to BAAC's individual farmers.

กิติกรรมประกาศ

ความสำเร็จในการวิจัยครั้งนี้ไม่อาจบังเกิดขึ้นได้ หากปราศจากคำแนะนำ และตรวจสอบอย่างใกล้ชิดของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร.พิทยา สุวรรณะชฎ อาจารย์สุภา กীরติบุตร อาจารย์ประเสริฐ รักไทยดี และคุณจำลอง ศักดิ์ดี ที่ได้อุทิศเวลาในการตรวจสอบและให้คำแนะนำที่มีคุณค่าแก่ผู้วิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รองศาสตราจารย์ ดร.พิทยา สุวรรณะชฎ ที่ได้ให้คำแนะนำซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์วิจัยอย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านในคณะนิเทศศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ที่ได้อุทิศเวลาอย่างเต็มความสามารถ ในการประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ทางด้านแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับสาขาวิชาในการนิเทศศาสตร์ ตลอดจนเครื่องมือต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์วิจัยระบบนิเทศศาสตร์ไทย จนกระทั่งทำให้ผู้วิจัยสามารถทำการวิจัยจนเป็นผลสำเร็จสมความมุ่งหมาย

ขอขอบพระคุณ คุณสุวรรณ ไตรผล ท่านผู้จัดการ คุณเอ็นนู ชื้อสุวรรณ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายการพนักงานและพัฒนาองค์การ และคุณจำลอง ศักดิ์ดี ผู้อำนวยการกองวิจัย ธ.ก.ส. ที่มีส่วนสำคัญยิ่งในการส่งเสริมการศึกษา พร้อมทั้งให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณ เพื่อน ๆ ทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อน ๆ จากกองวิจัย ธ.ก.ส. จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จเป็นรูปเล่มที่สมบูรณ์

วิทยา เจียรพันธุ์

กุมภาพันธ์ 2534